

**INFORMACIJA
O IZVRŠENJU ALTERNATIVNE SANKCIJE
RAD ZA OPĆE DOBRO NA SLOBODI U 2018. GODINI**

Zenica, septembar 2019. godine

Bosna i Hercegovina, Zenica, Kučukovići br. 2
telefon: 032/ 460 740 i 460 741; Fax: 032/460 742
e-mail: min.pravosudje@zdk.ba,
www.zdk.ba

DIO I – UVOD

Prema evropskim standardima, lišenje slobode je posljednja opcija kod kažnjavanja za krivična djela, te se s toga prednost daje alternativnim sankcijama i mjerama koje se izvršavaju u zajednici. Alternativne sankcije i mjere koje se izvršavaju u zajednici podrazumijevaju da se cijela kazna ili jedan dio kazne izvršava pod nadzorom i podrškom u zajednici.

Ove sankcije i mjere u zakonodavstvu u Bosne i Hercegovine između ostalih uključuju:

- Rad za opće dobro na slobodi,
- Uslovna osuda sa zaštitnim nadzorom i
- Uslovni otpust.

Programom rada Ministarstva za pravosuđe i upravu Zeničko-dobojskog kantona, u okviru provođenja stručnih poslova planirani su poslovi izvršavanja alternativne krivične sankcije rad za opće dobro na slobodi kao obaveze propisane Krivičnim zakonom Federacije Bosne i Hercegovine. Uzimajući u obzir značaj ovih poslova kako sa krivičnog i socijalnog aspekta, tako i sa aspekta ekonomskog efekta koji izvršavanje ove sankcije može imati na društvo i pojedinca, smatramo neophodnim o istom informisati Vladu i Skupštinu Zeničko-dobojskog kantona.

DIO DRUGI – RAD ZA OPĆE DOBRO NA SLOBODI

A. Pravni osnov

Pravni osnov za primjenu/izvršavanje alternativne sankcije rad za opće dobro na slobodi na području Zeničko-dobojskog kantona su:

- Krivični zakon Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine”, broj: 36/03, 37/03, 21/04, 69/04,18/05, 42/10, 42/11, 59/14, 76/14, 46/16 i 75/17);
- Zakon o izvršenju sankcija u Zeničko-dobojskom kantonu (“Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“, broj 6/09);
- Pravilnik o izvršavanju rada za opće dobro na slobodi (“Službene novine Zeničko-dobojskog kantona” broj: 1/13);
- Ostali podzakonski akti;
- Ugovori sa poslodavcima.

Prema odredbi člana 44. Krivičnog zakona F BiH ključne odrednice ove sankcije su :

- da Sud, samo uz pristanak osuđene osobe može zamijeniti kaznu zatvora do godinu dana radom za opće dobro;
- Rad za opće dobro izriče se srazmjerno kazni zatvora za period od najmanje 10, a najviše 90 radnih dana;
- Rad za opće dobro se izvršava u roku koji ne može biti kraći od mjesec dana ili duži od godine dana;
- Rad za opće dobro se može izreći kao zamjena kazni zatvora i u slučajevima kada se kazna zatvora zamjenjuje novčanom kaznom;
- Upućivanje osuđenih lica na izvršavanje rada za opće dobro je odgovornost kantonalnih ministarstava nadležnih za pravosuđe.

B. Svrha (opća i posebna) rada za opće dobro na slobodi

Sve kazne propisane Krivičnim zakonom, a i rad za opće dobro na slobodi, kao svojevrsna sankcija, imaju jednaku svrhu kažnjavanja, a to je da se:

- izrazi društvena osuda učinjenog krivičnog djela;
- utiče na učinitelja da ubuduće ne učini krivična djela i potakne njegovo prevaspitanje;
- utiče na ostale da ne učine krivična djela i
- utiče na svijest građana o pogibeljnosti krivičnih djela i o pravednosti kažnjavanja učinitelja.

Posebna svrha rada za opće dobro na slobodi definisana članom 3. Pravilnika o izvršavanju rada za opće dobro na slobodi je da se uvažavajući opću svrhu krivično-pravnih sankcija, osuđeno lice, kojem je pod određenim uslovima i obavezama ograničena sloboda, ne isključi iz društva, već da, uz pomoć i nadzor društvene zajednice, dobrovoljno, ličnim postupcima, radom i odnosom prema posljedicama izazvanim počinjenim djelom, razvije svijest o štetnosti određenih ponašanja i odgovornosti za štetne posljedice.

C. Koristi za zajednicu i pojedinca

Rad za opće dobro kao alternativna sankcija, ostvarujući svrhu kažnjavanja, treba da rezultira pozitivne efekte i za zajednicu i osuđenu osobu.

Kako je krivično djelo već učinjeno društvo je zainteresovano da se:

- postigne opća svrha krivično pravnih sankcija, odnosno da se kod pojedinačnog izvršioca ostvari svrha kažnjavanja i vaspitno djeluje (naravno ako se steknu uslovi za izricanje ove sankcije), kako bi razmislio o štetnosti svog ponašanja i ne bi ponovio djelo,
- spriječi pretrpanost zatvora, i time očuvaju osnovni standardi koji zatvori moraju imati,
- spriječi međusobni loš uticaj osuđenih osoba u zatvoru (spriječi kriminalna zaraza),
- spriječi isključenje osuđene osobe iz društva i porodice (očuvanje porodice kao nuklesusa zdravog društva u svim segmentima),
- uštede troškovi zatvorskog izdržavanja kazni, koji bi pali na teret države (Federacije BiH),
- spriječi da osuđena osoba, ukoliko je bila zaposlena ostane bez posla;
- dobrovoljnim izvršavanjem besplatnog rada u korist šire zajednice pod nadzorom države podstiče razmišljanje o štetnosti određenih oblika ponašanja i razvije osjećaj odgovornosti za štetne posljedice.

DIO TREĆI – IZVRŠAVANJE RADA ZA OPĆE DOBRO NA SLOBODI

A. NASTAVAK IZVRŠAVANJA U 2018. GODINI

Izvršavanje alternativne sankcije rad za opće dobro na slobodi u Ministarstvu za pravosuđe i upravu Zeničko-dobojskog kantona provodi se od 2014. godine čemu su prethodile različite aktivnosti, od donošenja provedbenih propisa, obuke povjerenika, informisanja stručne i šire javnosti o navedenoj sankciji, potpisivanje ugovora sa

poslodavcima, i u konačnici sama realizacija upućivanjem na izvršavanje sankcije nakon izricanja presuda od strane sudova.

Obuka povjerenika se fokusirala na sljedeće bitne teme radi izvršavanja rada za opće dobro od strane povjerenika:

- Svrha i ciljevi sankcija i mjera u zajednici;
- Proces provedbe rada za opće dobro na slobodi na području pojedinih kantona;
- Predstavljanje uloga ključnih aktera, te prava i obaveza osuđenih lica;
- Značaj povjerenika u primjeni rada za opće dobro na slobodi;
- Sadržaj i način definisanja individualnog programa izvršavanja rada;
- Osnovni principi postupanja prema osuđenim licima i načini ophođenja prema osuđenim licima i sadržaj obaveznih evidencija i izvještaja.

Što se tiče dosadašnjih iskustava u izvršavanju ove alternativne sankcije, ministarstvo za pravosuđe i upravu Zeničko-dobojskog kantona je do 2018. godine posredovalo u uspješnom izvršavanju preko 70 presuda.

U toku 2018 godine, Ministarstvu za pravosuđe i upravu Zeničko-dobojskog kantona dostavljeno je 8 presuda u kojima je uz pristanak osuđenog, kazna zatvora zamjenjena alternativnom sankcijom rad za opće dobro na slobodi.

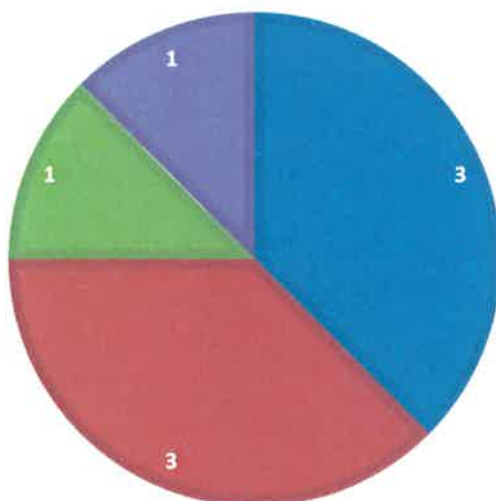
Od 8 zaprimljenih presuda 7 je uspješno izvršeno, dok je 1 presuda vraćena sudu zbog nesposobnosti za rad osuđenika uslijed bolesti.

B. PRIKAZ STRUKTURE DOSTAVLJENIH PRESUDA I STATUSA OSUĐENIH LICA

1. Pregled broja dostavljenih presuda po općinskim sudovima

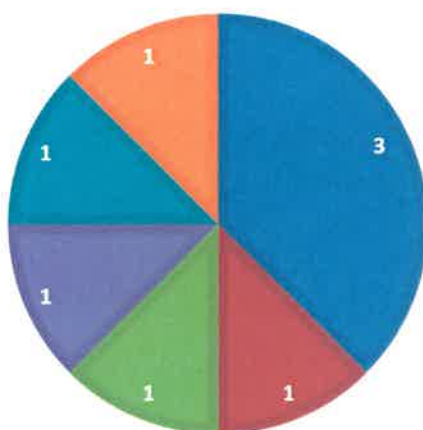
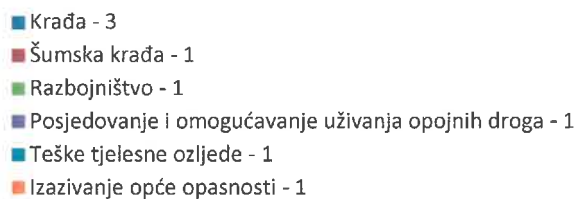
PREGLED BROJA DOSTAVLJENIH PRESUDA PO OPĆINSKIM SUDOVIMA

- Općinski sud u Zenici - 3
- Općinski sud u Visokom - 3
- Općinski sud u Kaknju - 1
- Kantonalni sud u Zenici - 1

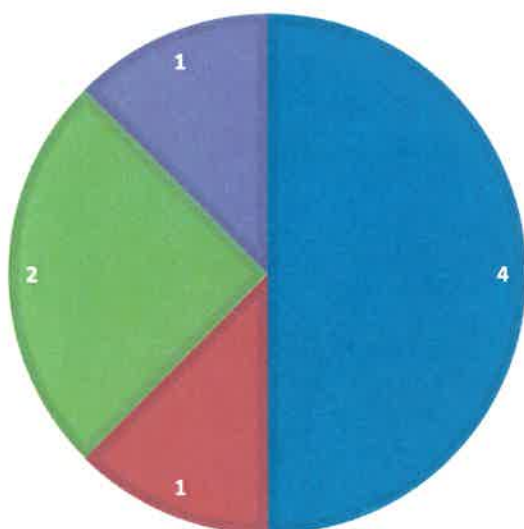
2. Pregled broja dostavljenih presuda po krivičnim djelima

PREGLED BROJA DOSTAVLJENIH PRESUDA PO KRIVIČNIM DJELIMA

3. Pregled broja dostavljenih presuda po izrečenim mjesecima zatvora

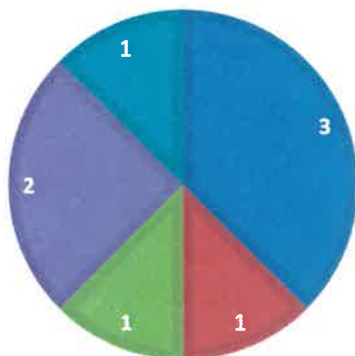
PREGLED BROJA DOSTAVLJENIH PRESUDA PO IZREČENIM MJESECIMA ZATVORA

4. Pregled broja dostavljenih presuda po izrečenom broju radnih dana rada za opće dobro na slobodi

PREGLED BROJA DOSTAVLJENIH PRESUDA PO IZREČENOM BROJU RADNIH DANA RADA ZA OPĆE DOBRO NA SLOBODI

■ od 81 do 90 radnih dana - 3 ■ od 51 do 60 radnih dana - 1 ■ od 31 do 40 radnih dana - 1
■ od 21 do 30 radnih dana - 2 ■ od 10 do 20 radnih dana - 1

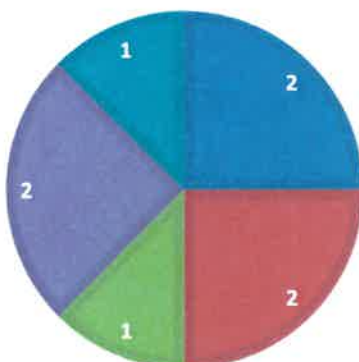
C. STATUS OSUĐENIH OSOBA KOJIMA JE KAZNA ZATVORA ZAMJENJENA RADOM ZA OPĆE DOBRO NA SLOBODI

- sve su osuđene osobe bile muškog spola i državljani Bosne i Hercegovine starosti u prosjeku 36 godina,
- većina osuđenika su bili oženjeni i imali su malodobnu djecu,
- najveći obrazovni nivo ovih osuđenika je bio SSS,
- niko od osuđenih osoba nije bio zaposlen u momentu izricanja presude,
- sudovi su u najvećem broju slučajeva u presudama konstatovali da je riječ o osobama slabijeg imovinskog stanja.

1. Pregled broja osuđenika po dobu

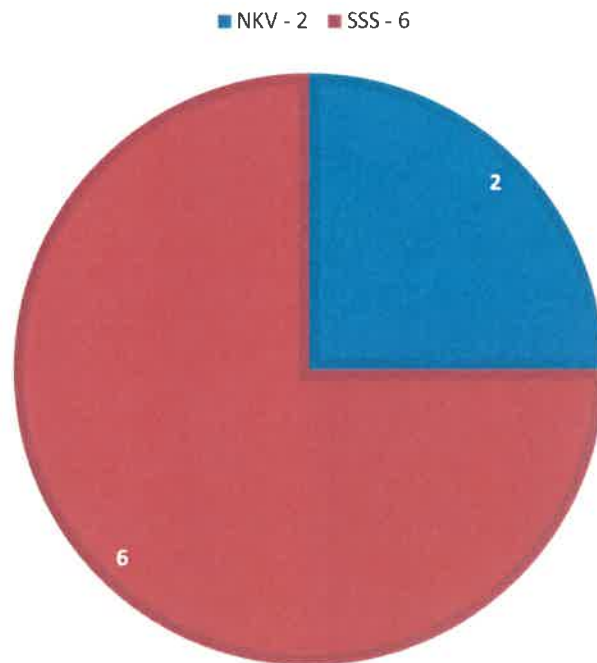
REGLED BROJA OSUĐENIKA PO DOBU

■ od 21 do 25 godina ■ od 26 do 30 godina - 2 ■ od 35 do 40 godina - 1
■ od 41 do 45 godina - 2 ■ preko 45 godina - 1

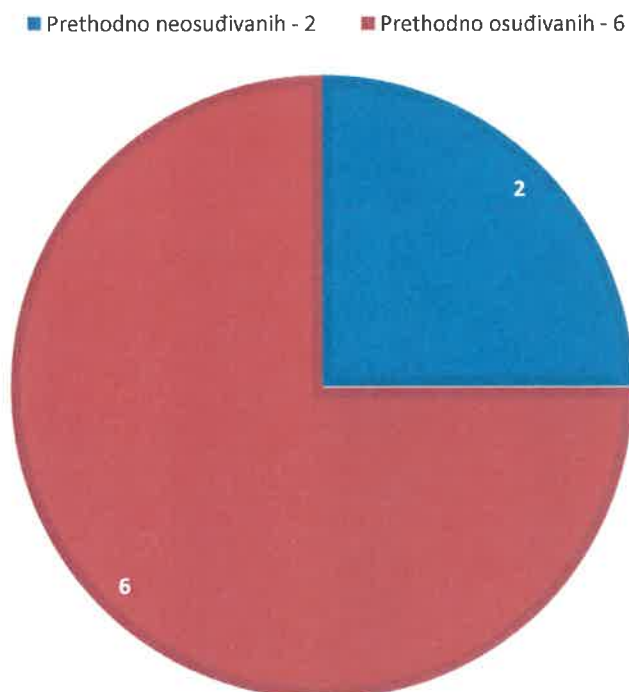
2. Pregled broja osuđenika po stručnoj spremi

PREGLED BROJA OSUĐENIKA PO STRUČNOJ SPREMI

3. Pregled broja osuđenika po prethodnoj osuđivanosti

PREGLED BROJA OSUĐENIH PO PRETHODNOJ OSUĐIVANOSTI

D. ZAJEDNIČKE ODREDNICE PO KOJEM SU SE SUDIJE ODLUČIVALE NA OVU SANKCIJU

- Činjenica da su uglavnom nezaposlene osobe koji nemaju ili stalnog zaposlenja ili nikada nisu imali zaposlenje;
- Da je uglavnom riječ o osobama slabog ili srednjeg imovinskog stanja i da bi bi egzistencija njihovih porodica bila ozbiljno ugrožena njihovim odlaskom u zatvor;
- Skoro svi osuđenici su priznali krivicu tokom postupka;
- Može se konstatovati da će jedana od prednosti ove sankcije biti da će za većinu ova mjera omogućiti da, vjerovatno po prvi put, budu stavljeni u radno okruženje gdje se od njih očekuje ispunjavanje specificiranih radnih obaveza.

DIO IV – EKONOMSKI EFEKTI IZVRŠAVANJA RADA ZA OPĆE DOBRO NA SLOBODI

Kao što smo naprijed naveli, pored opće i posebne svrhe koje se trebaju postići kod učinitelja krivičnog djela ali i za društvo u cjelini, primjena alternativne sankcije rad za opće dobro na slobodi ima i svoje ekonomske efekte, kako za Federaciju Bosne i Hercegovine, tako i za poslodavca kod kojeg osuđena lica izvršavaju besplatan rad.

A. Prikaz ekonomskih efekata

Uzimajući u obzir da se jedan dan zatvora u skladu sa Krivičnim zakonom Federacije Bosne i Hercegovine zamjenjuje novčanim iznosom od 100 KM, a da je najmanji iznos satnice u Federaciji Bosne i Hercegovine 2,31 KM, sa 7 presuda koje su izvršene u potpunosti, Ministarstvo za pravosuđe i upravu Zeničko-dobojskog kantona postiglo je slijedeće ekonomske efekte:

Za Federaciju Bosne i Hercegovine

- u 7 izvršenih presuda izrečeno je 55 mjeseci zatvora,
- 55 mjeseci x 30 dana je 1650 dana zatvora,
- 1650 dana zatvora x 100,00 KM predstavlja uštedu od **165.000,00 KM.**

Za poslodavca

- 7 izvršenih presuda izrečeno 355 dana rada za opće dobro na slobodi,
- 355 dana x 8 sati je 2840 radnih sati,
- 2840 radnih sati x 2,31 KM predstavlja uštedu od minimalno **6.560,40 KM.**

Da je izvršeno svih 8 pristiglih presuda uštede bi bile:

Za Federaciju Bosne i Hercegovine

- u 8 pristiglih presuda izrečeno je 67 mjeseci zatvora,
- 67 mjeseci x 30 dana je 2010 dana zatvora,
- 2010 dana zatvora x 100,00 KM predstavlja uštedu od **201.000,00 KM.**

Za poslodavca

- 8 izvršenih presuda kojima je izrečeno 445 dana rada za opće dobro na slobodi,
- 445 dana x 8 sati je 3560 radnih sati,
- 3560 radnih sati x 2,31 KM predstavlja uštedu od minimalno **8.223,60 KM.**

DIO V ZAKLJUČCI

- Iskustva sudova u Zeničko-dobojskom kantonu su različita, tako da su u 2018. godini samo Općinski sudovi u Zenici, Kaknju i Visokom i Kantonalni sud u Zenici donosili presude kojima je izricana ova alternativna krivična sankcija, dok ostali sudovi u kantonu nisu donosili ovakve presude,
- Potrebno je dodatno animirati sve sudove sa područja kantona na izricanje ove alternativne krivične sankcije,
- Omjeri izrečene kazne zatvora kazne i izrečenih dana rada za opće dobro na slobodi kod sudova uglavnom se podudaraju,
- Većina osuđenih osoba su prvi put u radnom okruženju,
- Pored vraćanja duga zajednici stvara se i razvija radna navika,
- Pozitivna iskustva poslodavaca,
- Zakonski okvir nije u potpunosti riješio pitanje finansiranja direktnih troškova vezanih za izvršavanje rada za opće dobro na slobodi (troškovi ljekarskog uvjerenja, troškovi prevoza do radnog mjesta i dr.).

DIO VI PLANIRANI SLJEDEĆI KORACI

- Proširivanje potencijalnih poslodavaca na širi spektar organizacija i obuka novih pobjerenika,
- Nastavak podrške povjerenicima kod izvršavanja mjere,
- Nastavak aktivnosti na podizanju svijesti stručne i opće javnosti o značaju ove sankcije,
- Vođenje podataka i izrada analiza prema postojećoj datoteci i prikupljanje informacija radi izrade periodičnih analiza primjene za područje Zeničko-dobojskog kantona i
- Rad na izradi brošure i priručnika za obuku i upoznavanje šire javnosti sa ovom sankcijom.
- Osiguravanje uslova za pokriće troškova koji za osuđenike nastaju u vezi sa izvršavanjem rada za opće dobro na slobodi (troškovi ljekarskog pregleda i sl.)

MINISTAR
Nebojša Nikolić